

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In
Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim
Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Q. 2. Quid sentiendum sit pro utroque foro de valore scripturæ à Parocho
ex voluntate, & nomine testatoris exaratae?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

testament, inposito autem casu nullus à testatore hæres instituitur: ergo. Ita de hoc casu visum fuit quibusdam jurisperitis apud Molin *D. 134.* Sed

Dicendum est, tale testamentum subsistere, & validum esse. Ita sentiunt Molin. citt. Jul. Clarus *§. test. q. 6. vers. penult.* Covar. *de test. c. cum tibi 12.* alique commutè. Ratio est, quia hoc testamentum non caret hæredis institutione; cum enim factum sit in piam causam, ipsa pia causa hæres instituitur; dum enim testator dicit; instituo hæredem animam meam, satis indicat, se causam piam ita instituere, ut quod de suis bonis, persolutis persolvendis, remanet, id insummi velit in pia opera, & in suffragium animæ suæ.

Accedit, quòd ad valorem testamenti ad piam causam conditi, non sit necessaria hæredis institutio, ut cum communi docent Jul. Clarus citt. & Covar. quia in testamento in piam causam facto, ut valeat, non debent ea servari, quæ solo jure civili introducta sunt, ac requisita: Cum ergo testamentum Pimperlini ad piam causam factum sit, ut valeat, non indiget solemnitate à jure civili requisita. Unde

In dispositionibus ad pias causas sufficiunt duo testes, sive masculi, sive fœminæ, nec aliqua alia solemnitas in eis requiritur, quàm

quæ sufficit stando in solo naturali; ac gentium jure, prout statutum, ac definitum est in *C. relatum, 1. de testam.* & tenet communis DD. cum citt. AA.

Testamentum porrò in piam causam tunc fieri dicitur, quando pia causa hæres instituitur, vel substitutionis viâ ad causam piam devolvitur hæreditas; quando verò aliushæres instituitur, esto aliqua pia legata in testamento contenta relinquuntur, non dicitur testamentum conditum in causam piam, ut cum aliis notant Covar. *C. relatum 1. n. 2.* Molin. l. c. & Gam. *de ciff. 46. n. 2.*

Ad 2. Q. R. si ipse Parochus 387 scripturam illam exaravit, nullo alio teste præsentè, eum in foro externo non auditum iri; nam licet ad causam piam non requiratur juris civilis solemnitas, juxta *c. relatum 1. h. t.* nec ad ejus valorem opus sit testibus juxta communio-rem, & veriore sententiam, quando sufficienter constet de testatoris voluntate; ad fidem tamen faciendam, & ad probandum, quando alia non habetur probatio, duo vel tres testes requiruntur, nec sufficit unicus ut patet ex *C. licet universis de testib. C. veniens 10. & C. à nobis eod. tit.* ubi in *C. licet* hæc habentur. *Licet quedam sint causa, quæ plures, quàm duos exigant testes, nulla tamen est causa, quæ unius testimonio, quamvis legitimo, terminetur.*
Idque

idque valde conveniens erat, expediebátque bono communi ad præcavendas, & impediendas hominum callidorum fraudes certam regulam statuere, quæ proin omnium gentium consensu ea recepta est, ut neque in judiciali, neque in conscientie foro quisquam cum suo, vel alterius præjudicio stare teneatur solo dicto sive asseratione unius testis, ut notat Laym. quamvis omni exceptione majoris; unde ortum habet regula illa apud J. C. tos *Dictum unius, dictum nullius, & unus testis, nullus testis*. Id quod etiam patet ex *can. admonere 8. caus. 33. q. 2.* ubi Stephan. Papa V. ait: *Nec Evangelium, nec ulla Divina, humanaque lex unius testimonio. tum idoneo, quempiam condemnat, aut justificat.* Ut adeò ad legitime testandum ad minimum duorum contestatione opus sit & sufficiat, ut patet etiam ex *Decretali cum esses, Alex. III.* ubi improbat consuetudinem rescindendi testamenta sine subscriptione septem, vel quinque testium, tanquam à Divina lege, à SS. Patrum institutis, & à generali consuetudine Ecclesie alienam: & ideò contra legem civilem, & humanam standum esse jure naturali, & Divino, in quo scriptum est: *In ore duorum, vel trium testium stet omne verbum; Deut. 17.* ubi etiam mandat Judicibus, ut pronuntient pro testamento pio, etsi illud trium solum vel duorum testium subscriptione, vel asseratione munitum sit.

B. P. Leonardelli Soc. Jesu.

Id, quod quoad causas pias observat & confirmat consuetudo, & praxis Curiarum universalis; & meritò; nam cum testamenta, & ultimæ voluntates ad pias causas conditæ respiciant finem supernaturalem, scilicet cultum Divinum, venerationem sanctorum, & spirituales animæ salutem, causæ sunt spirituales, & ecclesiasticæ; de quibus proin non secularis, sed Ecclesiasticæ potestatis est statuere, & judicare. Et hinc etsi testamentum ob defectum solennitatum à jure civili requisitarum invalidum sit & nullum, valent tamen pia legata in eo relictæ. Item valent pia legata, etsi testamentum, in quo hæc relictæ sunt, & expressa, sit solum inchoatum, & nondum absolutum, adeòque invalidum. *Molin. n. 9. Covar. c. 11. n. 10. &c.*

Loquendo autem de foro inter-³⁸⁸no ea ultima testatoris voluntas executioni tutò mandari potest, ac debet à Pomponio, siquidem auctoritas, ac testimonium Parochi, & Confessarii, de cujus probitate constat, magnam fidem facit, ut cum aliis notat Octavius à S. *Jos. tit. 203. n. 1954.* & ut ait Raynald. *tom. 1. par. 41. n. 42.* Standum est testimonio, & dicto unius testis omni exceptione majoris, quando non agitur de præjudicio alterius, sed potiùs de bono, & commodo ipsius testatoris, & aliorum, ut fit in præsentiarum.

Hh h

Ob

Ob superius tamen dicta monendi sunt Parochi, & Confessarii, ut dispositiones ad causas pias non excipiant à suis Parochianis, nisi advocatis tribus, aut duobus testibus, masculis, aut foeminis, quia Parocho sine testibus non credetur in foro externo; quòd si duo præstò non sint, sufficiet Parochus cum uno teste, etsi legatum suæ Ecclesiæ relictum sit, ut notat Laym. l. 3. sect. 5. tr. 5. cap. 2. quia Rector aut Beneficiatus non prohibetur esse testis in causa Ecclesiæ suæ.

389 Ad 3. Q. R. affirmativè loquendo de testatore, qui liberè testari potest de omnibus suis Bonis. Ita communis DD. cum & apud Covar. c. *relatum* 1. n. 2. Molina D. 134. Tiraq. *privileg.* 80. Jul. Clarus §. *testamentum* q. 6. vers. ult. Laym. l. c. aliisque. Ratio est; quia valido, & subsistente principali, convenit etiam subsistere, ac valere accessorium: cum ergo testamentum pium, ut ut imperfectum, nihilominus validum sit, & subsistat juxta superius dicta, valentque quoque etiam legata profana, secundariò, & accessoriiè inserta.

2. Quia cum institutio hæredis sit valida, ipsèque testator liberè disponere possit de omnibus suis bonis, ad quæcunque vult, si illa legata, ad non pias causas in tali pio testamento relictæ, essent invalida, accrescere deberent piæ causæ in hæredem relictæ; æquitas autem non permittit, ut idem te-

stamentum, cujus jure, ac valore se causa pia defendit, in ejusdem favorem oppugnetur, & infirmetur; sed ratio postulat, ut quæ solemnitatis incommodum hæredis sufficit, ut validum sit testamentum, sufficiat quoque, ut valida sint legata in eo instituta, quando agitur solùm de comodo talis hæredis, neque jure est aliquid in particulari statutum. Dixi suprà loquendo de testatore, qui liberè disponere potest de omnibus suis bonis; nam juxta communem opinionem, quam refert Jul. Clarus l. c. q. 5. quando ille, qui ad pias causas testatur, non habet facultatem testandi ad alia, si in testamento ad pias causas legata aliqua relinquat ad causas non pias, talia legata sunt omninò invalida, utpote facta absque facultate ad testandum concessa, atque adeò neque accrescunt aliis piis causis, sed pertinent ad hæredes ab intestato, ut cum aliis notat Molina l. c.

Sed quid si in testamento extent 390 legata aliqua profana, & aliqua pia, & bona testatoris non sufficiant ad satisfaciendum legatariis, eruntne tunc diminuenda legata profana, & pia pro rata, anue tota diminutio solùm facienda erit ex legatis profanis sufficientibus ad satisfaciendum, & legata pia integre solvenda? Diminuenda esse duntaxat profana, & pia integre persolvenda censet Tiraq. *privil.* 72. cum non nullis aliis apud Bonac. D. 3.